

ჯიშის აღწერილობა

I. კულტურა: რბილი ხორბალი (ქართული სახელი) *Triticum aestivum* L. (ლათინური სახელი)

II. სელექციონერი:

სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი
მარშალ გელოვანის გამზ. №6, თბილისი (GE)
ლევან უჯმაჯურიძე, გურამიშვილის გამზ. № 5ბ, თბილისი (GE);
ცოტნე სამადაშვილი, ნუცუბიძის ფერდობი V მ/რ, I კორპ., ბ. 11, თბილისი (GE);
გულნარი ჩხუტიაშვილი, აბაკელიას ქ. №13, თბილისი (GE);
დავით ბედოშვილი, ყიფშიძის ქ. №2, თბილისი (GE);
ადოლი ტყეშელაშვილი, მეტრეველის ქ. №20, თბილისი (GE)

III. ჯიშის დასახელება: თბილისური 15

IV. ინფორმაცია ჯიშის ბამოზანის შესახებ:

ხორბლის ჯიში „თბილისური 15“ მიღებულია მრავალჯერადი ინდივიდუალური გამორჩევის მეთოდის გამოყენებით, აგრარული უნივერსიტეტისა და სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის მიერ.

პიბრიდული ჯიში „თბილისური 15“ გამოყვანილია ჯიშების „თბილისური 8“ და „ბეზოსტაია 1“ შეჯვარებით. ჯიში მიეკუთვნება რბილი ხორბლის სახეობას (*Triticum aestivum* L) და წითელმარცვლიან უფხო ფორმის სახესხვაობას – var. *Lutescens* (Alef.).

ჯიშის „თბილისური 15“ სათესლე მასალის გამრავლებას აწარმოებს სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი.

V. ჯიშის ნიშან-თვისებები:

1	ნიშან-თვისება	აღრიცხვის წესი	ბამოზანის ხარისხი	ინდექსი
1	2	3	4	5
1.(+)	კოლეოპტილე: ანტოციანური შეფერილობა	09-11 VS	არა, ან ძალიან სუსტი	1
(*) 2.(+)	მცენარე: ბუჩქის ტიპი	25-29 VG	სწორმდგომი	3
3.	კენწრული ფოთოლი: ყურაკების ანტოციანური შეფერვა	49-51 VG	არა, ან ძალიან სუსტი	1
4. (+)	მცენარე: გადახრილი კენწრული ფოთლის მქონე მცენარეთა სისშირე	47-51 VG	არა, ან ძალიან ცოტა	1
(*)5.	დათავთაგების დრო (პირველი თავ- თავის გამოჩენა მცენარეთა 50%- ზე)	50-52 VG	საადრეო	3
(*) 6. (+)	კენწრული ფოთოლი: ცვილისებრი ნაფიფქი ფოთლის ვაგინაზე	60-65 VG	სუსტი	3
(*)7.	თავთაგი: ცვილისებრი ნაფიფქი	60-69 VG	არა, ან ძალიან სუსტი	1

1	2	3	4	5
8.	ღერო: ცვილისებრი ნაფიფქი ზემო მუხლთშორისზე	60-69 VG	არა, ან ძალიან სუსტი	1
(*9.	მცენარე: სიმაღლე (ღერო, თავთავი, ფხები, ან ფხისმაგვარი გამონაზარდები)	75-92 M	საშუალო სიგრძის	5
(*10. (+)	ღერო: განივკეფი (თავთავის ფუძისა და ღეროს ზემო კვანძს შორის)	80-92 VS	ამოვსებულია საშუალოდ	5
(*11. (+)	თავთავი: ფორმა პროფილში	92 VS	თითისტარისებრი	5
(*12. (+)	თავთავი: სიმკვრივე	80-92 VS,M	საშუალო	5
13.	თავთავი: სიგრძე (ფხის და ფხისმაგვარი დანართის გარეშე)	80-92 M	საშუალო სიგრძის	5
(*14. (+)	ფხები და ფხისმაგვარი დანართები: არსებობა	80-92 VG	არა	1
(*15.	ფხები და ფხისმაგვარი დანართები თავთავის წვეროზე: სიგრძე	80-92 VG	ძალიან მოკლე	1
(*16.	თავთავი: ფერი	90-92 VG	თეთრი	1
17. (+)	თავთავის ღერაკის წვერის სეგმენტი: დახრილი ამოზურცული მხრიდან	80-92 VS	არა	1
18. (+)	თავთუნის ქვედა კილი: მხრის სიგანე (თავთავის შუა მესამედში)	80-92 VS	არა, ან ძალიან ვიწრო	1
19. (+)	თავთუნის ქვედა კილი: მხრის ფორმა (თავთავის შუა მესამედში)	80-92 VS	ამაღლებული	7
20.	თავთუნის ქვედა კილი: კბილაკის სიგრძე (თავთავის შუა მესამედში)	80-92 VS	მოკლე	3
21. (+)	თავთუნის ქვედა კილი: კბილაკის ფორმა (თავთავის შუა მესამედში)	80-92 VS	ოღნავ მოღუნული	5
22. (+)	თავთუნის ქვედა კილი: შებუსვა შიდა მხრიდან (თავთავის შუა მესამედში)	80-92 VS	ძალიან სუსტი	1
23. (+)	ყვავილის ქვედა კილი: კბილაკის ფორმა (თავთავის შუა მესამედში)	80-92 VS	სწორი	1
(*24.	მარცვალი: შეფერილობა	92 VG	წითელი	2
25.(+)	მარცვალი: შეფერილობა ფენოლით	92 VS	საშუალო	5
(*26 (+)	განვითარების ტიპი	- VG	საშემოდგომო	1

VI. მსბავსი ჯიშები და მათგან განსხვავება:

მსბავსი ჯიშის სახელი	ნიშანი, განცხადებული რომლითაც ჯიში განსხვავდება მსბავსისაგან	ნიშნის გამონათვის ხარისხი	
		მსბავსი ჯიში	კანდიდატი ჯიში
ტანია	განვითარების ტიპი	საშემოდგომო	ფაკულტატიური
	დათავთაგების დრო	საგვიანო	საადრეო
	მცენარის სიმაღლე	საშუალოზე დაბალი	საშუალო სიმაღლის
	თავთაგის სიგრძე	საშუალო	გრძელი
	ფხები ან ფხისმაგვარი დანართები	უფხო	უფხო

VII. დამატებითი ინფორმაცია:

1. მახვებლებისა და დაავადებებისადმი მდგრადობა

ჯიში „თბილისური 15“ საშუალოდ ავადდება სოკოვანი დაავადებებით, მდგრადია სეპტორიოზისა და ნაცრის მიმართ.

2. ჯიშის გამოცდის განსაკუთრებული პირობები

ინტენსიური ტიპის ჯიშია და უხვი მოსავლის მისაღებად საჭიროებს მაღალ აგროფონს.

3. სხვა ინფორმაცია

ჯიში „თბილისური 15“ განკუთვნილია საქართველოს ხორბლის მთესველი ყველა რეგიონისათვის.

VIII. რბილი ხორბლის ჯიშის „თბილისური 15“ გამოცდის შედეგები

საქართველოს აგრარულ უნივერსიტეტში და მიწათმოქმედების სამეცნიერო კვლევით ინსტიტუტში წლების განმავლობაში მიმდინარეობდა ხორბლის სელექცია, რომელიც წარმატებით გაგრძელდა საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევით ცენტრში. მდიდარი სელექციური მასალის შესწავლით გამოყოფილია პერსპექტიული ფორმა, რომელიც ჩართულია ხორბლის ჯიშთაგამოცდის ქსელში. ახალი ჯიში ისწავლება იმ ნიშან-თვისებებთან მიმართებაში, რომლებიც განმსაზღვრელია საქართველოს პირობებში მაღალ-მოსავლიანი და მაღალხარისხიანი ხორბლის ჯიშების გამოყვანისათვის.

ჰიბრიდული ჯიში „თბილისური 15“ მიღებულია მრავალჯერადი ინდივიდუალური გამორჩევის მეთოდის გამოყენებით, ჯიშების „თბილისური 8“-ის და „ბეზოსტაია 1“-ის შეჯვარებით მიღებული კომბინაციიდან. აგრარული უნივერსიტეტის და სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის მიერ. ჯიში მიეკუთვნება რბილი ხორბლის სახეობას (*Triticum aestivum* L) და წითელმარცვლიან უფხო ფორმის სახესხვაობას - var. *lutescens* (Alef.).

„თბილისური 15“-ს, როგორც ინტენსიური ჯიშის მაღალი მოსავლის მიღების უზრუნველსაყოფად საჭიროა:

- ნიადაგის მაღალხარისხოვნად და ოპტიმალურ ვადაში დამუშავება;
- განოყიერება;
- თესვა 1 ჰა-ზე ურწყავში – 6 მილიონი (250 კგ.), სარწყავში – 5 მილიონი (240 კგ.) მარცვალი;
- ნათესის დაცვა სარეველებისა და მავნებელ-დაავადებებისაგან.

ჯიშის „თბილისური 15“ მარცვლის ხარისხობრივი მაჩვენებლები

ჯიშო	მარცვლის ნატურა (გ/ლ)	1000 მარცვლის მასა (გ.)	მინიმუმობა	წებობა (%)	IDK
ჯაგერი (st)	737,2	37,4	40	28,0	77
ლომთაგორა 126	769,4	50,7	55	35,0	88

2014-2015 წლებში ჯიშმა „თბილისური 15“ გაიარა სახელმწიფო ჯიშთა გამოცდა საქართველოს სხვადასხვა აგროეკოლოგიური ზონის ხუთი მუნიციპალიტეტის (ახალციხე, ხაშური, მცხეთა, თელავი, დედოფლის წყარო) საცდელ ნაკვეთზე. სადაც დაფიქსირდა ორი წლის საშუალო მოსავლიანობა 4,5 ტ/ჰა და გამოსადეგი 15 ჯიშის ფონზე მიიღო უმაღლესი შეფასება. სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის ახალციხის (ვალე) ნაკვეთზე ინტენსიური აგროფონის პირობებში მოწეულმა მოსავალმა საშუალოდ შეადგინა 5,7 ტ/ჰა-ზე.

ჯიშის „თბილისური 15“ სათესლე მასალის გამრავლებას აწარმოებს საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი.